

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/9/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7220212304
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 04. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Koščová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:7220212304.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Koščovej a sudkýň JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Andrey Galdunovej v spore žalobcu: A. B. B., narodený XX.XX.XXXX, bytom v C., D. XX, proti žalovanému Mesto Košice, so sídlom Tr. SNP 48/A, Košice, IČO: 00 691 135, o zaplatenie finančnej náhrady za držbu a užívanie pozemkov, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 26. októbra 2022 sp. zn. 27C/90/2020

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 26. októbra 2022 č.k. 27C/90/2020-149 a v zrušenom rozsahu v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice II (ďalej len súd prvej inštancie alebo súd) rozsudkom zo dňa 26. októbra 2022 č.k. 27C/90/2020-149 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v celom rozsahu.

2. Rozhodol tak o žalobe žalobcu, ktorou sa domáhal zaplatenia 870 € s 5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 870 € od 28.11.2020 až do zaplatenia titulom náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. teda náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie od 28.11.2019 do 27.11.2020, a to viaznuce na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v k. ú. E., parc. C. F. XXXX/XX zastavané plochy a nádvoria o výmere 164 m² zapísané na LV č. XXXXX a časti pozemku nachádzajúceho sa v k. ú. G., KN-C č. XXXX/X- zastavané plochy a nádvoria o výmere 132 m² vo výške spoluvlastníckeho podielu 3/4 zapísané na LV č. XXXXX.

3. Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané, že žalobca je vlastníkom v podiele 3/4 nehnuteľnosti v k. ú. E., obec C. - E. A., H. C. A., LV č. XXXXX, parc. č. XXXX/XX vo výmere 164 m² zastavané plocha a nádvorie a vlastníkom v podiele 3/4 nehnuteľnosti v k. ú. G., obec C. - I., H. C. - I., LV č. XXXXX, parc. č. XXXX/X vo výmere 273 m² zastavané plocha a nádvorie. Listom zo dňa 26.05.2017 doručeným žalovanému v rovnaký deň, doručil žalovanému návrh na uzavretie dohody aj ohľadom žalovaných pozemkov, kde žiada do vysporiadania pozemkov predmetnými nehnuteľnosťami uzavrieť dohodu o finančnej náhrade za vecné bremeno vo výške 4,29 €/m²/ročne v zmysle znaleckého posudku v prebiehajúcom súdnom konaní 20C/13/2017. Z listu žalovaného zo dňa 17.07.2017 vyplynulo, že na predmetných nehnuteľnostiach sa nachádzajú pozemné komunikácie, chodníky a zeleň vo vlastníctve žalovaného a žalovaný eviduje vo svojom majetku uvedené stavby, pozemné komunikácie, chodníky, električkovú trať a zeleň na uliciach J., D., K.. Vzťahuje sa k nim režim podľa zák. č. 66/2009 Z. z., avšak mesto Košice nemá v rozpočte vyčlenené finančné prostriedky na výkup pozemkov pod komunikáciami ani na náhradu za takéto vecné bremená, preto navrhuje majetkovoprávne usporiadanie riešiť formou zámeny pozemkov a za uvedeným očakáva návrh žalobcu na zámenu pozemkov.

4. Právne vec posúdil podľa ust. § 2 ods. 1 veta prvá, ods. 2, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1,2 zák. č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli

z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky (ďalej len zák. č. 66/2009 Z.z.), § 151n a nasl. ods. 1,2,3, § 128 ods. 2, § 101 Občianskeho zákonníka (ďalej OZ).

5.1 Vykonaným dokazovaním súd dospel k záveru, že medzi stranami nebolo sporné vlastníctvo predmetných nehnuteľností žalobcom, jej výmery ako aj využívanie a skutočnosti, že je na nich umiestnená stavba pozemná komunikácia, ktorá prešla do vlastníctva žalovaného podľa zák. č. 138/1991 Z.z. o majetku obcí. Spornou nebola vzhľadom na neexistenciu zmluvného vzťahu (zmluva o nájme) medzi žalobcom a žalovaným, ktorý by ho oprávňoval tieto nehnuteľnosti užívať ani skutočnosť, že dňom 01.07.2009 v súlade s § 9 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. vzniklo k predmetnému pozemku v prospech žalovaného právo zodpovedajúce vecnému bremenu, obsahom ktorého je držba a užívanie pozemku pod stavbou žalovaným. Žalobcovi účinnosťou tohto zákona vznikol nárok (§ 2 ods. 1 cit. zák.), aby mu žalovaný zámennou zmluvou poskytol náhradný pozemok v jeho vlastníctve (očakáva reakciu od žalobcu), pričom do podania žaloby nedošlo k uplatneniu tohto postupu resp. postupu predpokladaného ust. § 2 ods. 2 zákonom. Súd mal za nesporné, že žalovaný užíva pozemky vo vlastníctve žalobcu od 01.07.2009 titulom zákonného vecného bremena v zmysle § 4 zák. č. 66/2009 Z.z., pričom pozemky užíva bez akéhokoľvek protiplnenia žalobcovi od 28.11.2019 (do tohto obdobia mal súdom priznané opakované náhrady vo výške nájomného). Súd mal v danom prípade za preukázané, že žalovaný ako vlastník stavby nemal ku dňu účinnosti zák. č. 66/2009 Z.z. (01.07.2009) k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, preto od 01.07.2009 vzniklo žalovanému vo verejnom záujme v prospech vlastníka stavby zákonné vecné bremeno k predmetným pozemkom a žalobcovi ako vlastníkovi pozemku povinnosť trpieť výkon takéhoto práva, a to až do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území (§ 4 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z.z.).

5.2 Sporným bolo posúdenie okolností, či vzhľadom na právnu úpravu vo vyššie citovanom zákone žalobcovi patrí jednorazová alebo opakovaná náhrada za zákonné vecné bremeno. V zmysle aktuálne ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít súd dospel k záveru, že žalobcovi patrí jednorazová náhrada. Súd poukázal na to, že ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (záonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t.j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľnosti vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov (bod. 43. uznesenia NS SR sp. zn. 1Cdo/99/2019 zo dňa 26.01.2022).

5.3 K námietke premičania súd uviedol, že ak odplata za vecné bremeno má povahu jednorazového plnenia a zákonné vecné bremeno vzniklo 01.07.2009, v súlade s § 101 OZ si vlastník pozemku nárok na odplatu mohol uplatniť v lehote 3 rokov od jeho vzniku t. j. do 01.07.2012, a ak tak neurobil, jeho právo sa premičalo a musí počítať s tým, že na námietku dlžníka (žalovaného) súd nebude môcť vyhovieť žalobe.

5.4 Súd uzavrel, že s prihliadnutím na vývoj rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v prípade náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zák. č. 66/2009 Z. z. patrí žalobcovi jednorazová náhrada, ktorá je vzhľadom na vznesenú námietku premičania premičaná, preto žalobu zamietol.

5.5 O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 od. 1 CSP a úspešnému žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/ a h/ CSP a navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie, alternatívne, aby odvolací súd vyhovel žalobe v zmysle petitu žaloby.

7. Žalobca poukázal na to, že predmetom žaloby je finančná náhrada vo výške nájomného za držbu a užívanie pozemkov vedených na LV č. XXXXX k.ú. E., parcela č. XXXX/XX – zastavané plochy a nádvoria o výmere 164 m² a časti pozemku vedeného na LV č. XXXXX k.ú. G., parcela č. XXXX/X – zastavané plochy a nádvoria o výmere 132 m², a to vo výške sumy 870 € s príslušenstvom. Táto žaloba nadväzovala na právoplatný rozsudok Okresného súdu Košice II sp.zn. 44C/29/2018 zo dňa 20.01.2020, voči ktorému žalovaný síce podal odvolanie, ale následne ho vzal späť bez udania dôvodu. Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/60/2020 zo dňa 16.04.2020 bolo odvolacie konanie zastavené. Žalobca konštatoval, že predmetné pozemky zdedil, prvú žalobu podľa zákona 66/2009 Z.z. podal v roku

2011 na jednorazovú náhradu, Okresný súd Košice II najprv rozhodol rozsudkom sp. zn. 13C/137/2011, ktorým žalobu zamietol, následne bolo rozhodnutie uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/155/2012 zrušené s tým, že náhrada má byť do doby, kým nedôjde k usporiadaniu vlastníckych vzťahov vo výške nájomného. Následne súd prvej inštancie vydal rozsudok, kde určil náhradu vo výške nájomného za obdobie od 01.07.2009 do 30.06.2016. Na základe toho konania podával žaloby na náhradu vo výške nájomného za predchádzajúce obdobie, pretože žalovaný nepodnikol žiadne kroky k majetkovoprávnemu vysporiadaniu pozemkov pod cestami a náhradu za dobu užívania považuje aj v zmysle Ústavy SR za primeranejšiu ako jednorazovú, keďže sa nedá určiť, kedy sa tieto pozemky vysporiadajú. V 28 rozhodnutiach tunajších košických súdov týkajúcich sa pozemkov pod cestami v Košiciach, kde je žalobca účastníkom konania a mesto Košice ako žalovaný, bolo rozhodnuté, že za vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí náhrada za predchádzajúce obdobie, z toho je 28 rozsudkov a 1 uznesenie, ktoré následne špecifikoval. V týchto rozhodnutiach bola finančná náhrada podľa zákona č. 66/2009 Z.z. podľa § 4 priznaná vo výške nájomného ako opakujúce sa plnenie. Súd prvej inštancie sa nevyjadril k tvrdeniu žalobcu, že uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/110/2018 a sp. zn. 4Cdo/99/2020 spochybňujú ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR v rozhodovaní týkajúcich sa náhrady za zákonné vecné bremeno podľa citovaného zákona, že náhrada je nepochybne jednorazová. Žalobca poukázal na § 228 CSP, podľa ktorého výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak. Následne poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zverejnené v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2013 ako rozhodnutie č. 40 (sp. zn. 1Cdo/44/2010), z ktorého vyplýva, že pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením. Následne poukázal na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 171/2021 – 72 zo dňa 12.01.2022, ktoré sa v bode 30. rovnako venuje otázke prejudiciality súdneho rozhodnutia. Žalobca konštatoval, že najvyšší súd svojimi rozhodnutiami zrušil rozsudky Krajského súdu Prešov, citované v odvolaní z dôvodu, že súd nerešpektoval prejudiciálny účinok právoplatných rozsudkov. Hoci žalobca poukázal na prejudicialitu skoršieho rozhodnutia (44C/29/2018) ako aj uznesenie 4Cdo/161/2020, v odôvodnení rozsudku to nie je vôbec spomenuté, súd sa prejudicialitou vôbec nezaoberal. Následne poukázal na porušenie práva na spravodlivý proces a to v tom smere, ak všeobecný súd urobí právny záver, ale nevysporiada sa so skutočnosťou, zohľadnenie ktorej je podstatné alebo nevyhnutné na právne posúdenie veci (sp. zn. II. ÚS 241/2022 bod 21). Podľa názoru žalobcu zamietnutím žaloby súd prvej inštancie nerešpektoval prejudiciálny účinok rozsudku 44C/29/2018, ktorým bol vyriešený hmotnoprávny vzťah účastníkov, tie isté pozemky, tie isté strany sporu. Nesprávne právne posúdenie súdom prvej inštancie teda spôsobilo, že súd prvej inštancie sa už nezaoberal výškou požadovanej náhrady.

8. Odvolanie žalobcu bolo žalovanému doručené dňa 03.01.2023. Ďalšie vyjadrenia v spore doručené neboli.

9. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d/, h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

10. Rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby z dôvodu, že žalobcovi patrí jednorazová náhrada, ktorá je vzhľadom na vznesenú námietku premlčania premlčaná vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, z ktorého dôvodu bol naplnený žalobcom namietaný odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP a rozsudok je potrebné preto zrušiť podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c/ CSP.

11. Podstatou odvolacích námietok žalobcu bolo to, že súd nerešpektoval predchádzajúce právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým mu bola priznaná finančná náhrada za rovnaké pozemky ako v tomto spore, ibaže za iné obdobie.

12. Súd zamietol žalobu z dôvodu, že vzhľadom na vývoj rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v prípade náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zák. č. 66/2009 Z.z. patrí jednorazová náhrada, ktorá je v predmetnom spore už premlčaná.

13. Odvolací súd sa nestotožňuje s uvedeným záverom súdu prvej inštancie.

14. K právnomu posúdeniu sporu súdom prvej inštancie a k aplikácii zák. č. 66/2009 Z.z. má odvolací súd za to, že vecne správne postupoval súd prvej inštancie, ak na prejednávany spor aplikoval zák. č. 66/2009 Z.z., keďže medzi stranami nebolo sporné vlastnícke právo žalobcu vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam, ich výmera ani skutočnosti, že na nehnuteľnostiach - pozemkoch sú umiestnené stavby - pozemná komunikácia, ktorá prešla do vlastníctva žalovaného podľa zákona č. 138/1991 Z.z. o majetku obcí. Spornou nebola ani skutočnosť, že v súlade s ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. dňom 01.07.2009 vzniklo k predmetnému pozemku v prospech žalovaného právo zodpovedajúce vecnému bremenu, obsahom ktorého je držba a užívanie pozemku pod stavbou žalovaným. Súd ustanovenia tohto predpisu aj správne aplikoval na daný prípad.

15. Odvolací súd konštatuje, že zák. č. 66/2009 Z.z. nerieši otázku finančnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, avšak k tejto otázke v predchádzajúcom období zaujala stanovisko súdna prax, ktorá sa však vyvíjala a menila.

16.1 Skoršími rozhodnutiami bolo súdnou praxou postupne ustálené, že vlastníkovi pozemku patrí opakujúca sa (nie jednorazová) náhrada vo výške obvyklého nájomného. Vychádzalo sa z rozhodovacej činnosti vyšších súdnych autorít, ktorej základom bol nález ÚS SR PL. ÚS 42/2015 zo dňa 12.10.2016, pričom už v rozhodnutí sp. zn. III.ÚS 237/2009 sa ústavný súd priklonil k úvahám o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia. V súlade s takto ustálenou súdnou praxou rozhodoval aj Krajský súd v Košiciach (a aj okresné sudy v obvode tohto krajského súdu).

16.2 Odlišné od doterajšej rozhodovacej praxe sú však závery rozhodnutí NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019 a sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020, v zmysle ktorých náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods.1 zák. 66/2009 Z.z. je jednorazová a vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t.j. 01.07.2009, pričom sa premlčuje v lehote 3 rokov. Tieto rozhodnutia vychádzajú z rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo dňa 14.04.2016 (R 73/2016) a sp. zn. 7Cdo/26/2014 zo dňa 24.03.2016, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zák. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a konštatovali, že v nich vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zák. 66/2009 Z.z. Najvyšší súd SR sa v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/17/2019 odvoláva na akceptovanie vyššie uvedenej judikatúry ústavným súdom napr. v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012, sp. zn. IV. ÚS 539/2020 zo dňa 28.10.2020, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2018 keď jeho závery nepovažoval za arbitrárne. Aj proti rozhodnutiu NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím ÚS SR sp. zn. III. ÚS 537/2021 zo dňa 30.09.2021 odmietnutá pri rešpektovaní princípu subsidiarity. Ohľadom priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. sú aj ďalšie rozhodnutia dovolacieho súdu, kde sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady a to sp. zn. 1Cdo/171/2021 z 27.10.2021, sp. zn. 1Cdo/99/2019 z 26.01.2022, ktoré odkazujú na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 (vychádzajú z jednorazovej náhrady).

17. Napriek takémuto vývoju rozhodovacej praxe, ktorý súd prvej inštancie plne rešpektoval, odvolací súd zastáva názor, že je nevyhnutné súbežne s takýmto vývojom rozhodovacej praxe rešpektovať aj zásadu právnej istoty, ktorú súd prvej inštancie v prejednávanej veci opomenul aplikovať.

18. Zásada právnej istoty obsiahnutá v článku 2 Civilného sporového poriadku, predstavuje základ pri úprave právnych pomerov strán sporu a predstavuje jednu z podmienok konania, keďže súd nemôže opätovne prejednávať právoplatne rozhodnutú vec a zároveň platí, že ak pre konanie vo veci samej je významná predbežná otázka, ktorá bola medzi stranami právoplatne rozhodnutá, súd nemôže o nej opätovne konať a ani zo zhodných skutkových okolností medzi totožnými sporovými stranami vyvodzovať odlišné právne závery. Totožnosť zhodného základu je daná totožnosťou sporových strán, totožnosťou skutkových okolností i právnej kvalifikácie uplatneného nároku. Pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový nárok neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, je v súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama) týmto vyriešením viazaný.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky riešil tzv. prejudicialitu v niekoľkých svojich rozhodnutiach (sp. zn. 1Cdo 133/2009, 1Cdo 44/2010, 4Cdo 231/2013, 3Cdo 115/2016, 5Cdo/13/2020).

20. Pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením (uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo/44/2010 zo dňa 31.01.2012, R 40/2013).

21. V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 133/2009 zo dňa 29.04.2010 prejudiciálna (predbežná alebo predurčujúca) je taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia týkajúceho sa tých istých účastníkov. Súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom konaní tých istých účastníkov.

22. Vo veci sp. zn. 5Cdo/13/2020 zo dňa 30.11.2021 bola predmetom konania žaloba o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam na tom skutkovom základe, že kúpna zmluva, ktorou nehnuteľnosti nadobudol žalovaný a ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený, je neplatná. Žaloba bola zamietnutá z dôvodu, že vlastnícke právo žalobcu už bolo ako prejudiciálna otázka riešená v konaniach o plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia užívania dotknutej nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobcu vedených na okresnom súde pod sp. zn. 4C/220/2007 a 5C/270/2007. Dovolací súd dospel k záveru, že súdy v základnom konaní postupovali správne, keď v dôsledku prejudiciálneho vyriešenia otázky vlastníctva nehnuteľností v dvoch predošlých právoplatne skončených konaniach o plnenie, žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietli. Rozhodujúce je, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená a nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Žalobcov (ktorý v dovolaní pripúšťa istý druh svojej minulej pasivity) v týchto konaniach v pozícii žalovaného nič nebránilo uplatniť a preukázať tvrdené vlastnícke právo. V súčasnosti sa preto medzi tými istými sporovými stranami nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vlastníckeho práva, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Iný záver by podľa dovolacieho súdu napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností bolo vyriešené len prejudiciálne, znamenal ústavne neudržateľné narušenie princípu právnej istoty, pretože by došlo k neakceptovateľnému a nezdôvodniteľnému zásahu do stability právneho vzťahu a Ústavou SR chráneného vlastníckeho práva.

23. Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porovnaj najmä uznesenie z 29. apríla 2010 sp. zn. 1Cdo/133/2009), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej "ústava") a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej "dohovor"), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 O.s.p., ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 O.s.p. všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej "nové" právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 O.s.p.. Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (viď čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti.

24. Ústavný súd aj v náleze sp. zn. I. ÚS 171/2021-72 zo dňa 12. januára 2022 poukázal na viazanosť iným rozhodnutím súdu o zásadnej otázke, keď uviedol: 29. So subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 133/2009). Prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, preto nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 OSP (v súčasnosti § 228 CSP, pozn.). Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2010).

25. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť [viď najmä rozsudky vo veci Brumărescu proti Rumunsku z 28. októbra 1999 a vo veci Ryabykh proti Rusku z 24. júla 2003].

26. V preskúvanom prípade sa žalobca domáha náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré vzniklo na základe zák. č. 66/2009 Z.z., a to vo forme opakovanej náhrady za obdobie od 28.11.2019 do 27.11.2020.

27. Rozsudkom OS KE II č.k. 44C/29/2018 -128 zo dňa 20. januára 2020, právoplatným 27.02.2020, ktorý je súčasťou spisu (č.l. 7), bola žalobcovi priznaná finančná náhrada za užívanie pozemkov zapísaných na LV č. XXXXX, k. ú. E., parc. C. F. XXXX/XX zastavané plochy a nádvoria o výmere 164 m² a časti pozemku nachádzajúceho sa v k. ú. G., LV č. XXXXX, KN-C č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 132 m² vo výške spoluvlastníckeho podielu 3/4, (totožných pozemkov) za obdobie od 28.09.2017 do 28.11.2019 vo výške 1.885 € s príslušenstvom.

28. Odvolaciu súdu je z jeho činnosti známe, že za totožné nehnuteľnosti bola žalobcovi priznaná opakovaná náhrada aj rozsudkom Okresného súdu Košice II č.k. 20C/13/2017-100 zo dňa 30.01.2018 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č.k. 20C/13/2017-117 zo dňa 23.04.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/94/2019 zo dňa 23. januára 2020 za obdobie od 28.02.2016 do 27.02.2017 a od 28.02.2017 do 27.09.2017.

29. Rozsudkom Okresného súdu Košice II č.k. 28C/149/2012-290 zo dňa 05.05.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/261/2016 zo dňa 31. augusta 2017 bola žalobcovi priznaná opakovaná náhrada za totožné pozemky za obdobie od 28.06.2010 do 27.02.2016.

30. V preskúvanom prípade sa teda žalobca domáha plnenia, ktoré je závislé od posúdenia hmotnoprávnej otázky, ktorá už bola ako predbežná riešená vo vyššie uvedených konaniach, kde súdy dospeli k záveru, že žalobca má nárok na opakovanú náhradu. Uvedenými právoplatnými rozhodnutiami tak došlo k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu k predmetnej nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie bol preto viazaný vyriešením tejto predbežnej otázky a nemohol vychádzať z iného záveru ohľadom náhrady za držbu a užívanie predmetných pozemkov.

31. Preto aj keď ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. vyššie uvedená rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola obohatená aj o ďalšie rozhodnutia, v ktorých sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady (jedná sa o rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo 171/2021 z

27. októbra 2021 a sp. zn. 1Cdo 99/2019 z 26. januára 2022, sp. zn. 2Cdo/151/2020 zo dňa 31.03.2022 a sp.zn. 5Cdo/175/2019 zo dňa 27.04.2022, ktoré odkazujú v tejto otázke na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8 Cdo/17/2019), odvolací súd zastáva názor, že súd prvej inštancie sa mal odkloniť od (v čase jeho rozhodnutia existujúcej) ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby rešpektoval zásadu právnej istoty.

32. Na základe uvedeného možno preto uzavrieť, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, ak dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zák. č. 66/2009 Z.z., ktorá je premlčaná, z ktorého dôvodu sa už ďalej nezaoberal výškou požadovanej náhrady.

33. Úlohou súdu v ďalšom konaní po zrušení veci bude preto opätovne posúdiť nárok žalobcu, prihliadajúc na zásadu právnej istoty a o jeho nároku rozhodnúť. Svoje rozhodnutie súd náležite odôvodní v súlade s ust. § 220 CSP tak, aby jeho odôvodnenie bolo presvedčivé a preskúmateľné.

34. Z dôvodu hospodárnosti konania odvolací súd k žalobcom uplatnenému nároku na príslušenstvo poznamenáva, že v prípadoch vydania finančnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva nie je zákonom stanovená lehota na splnenie takejto peňažnej povinnosti. Pri ustálení začiatku omeškania je preto potrebné vychádzať z ust. § 563 OZ. Žalovaný je v omeškaní s povinnosťou vydať finančnú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vtedy, keď túto povinnosť nesplní v deň nasledujúci potom, kedy ho žalobca požiadala o jej zaplatenie, resp. povinnosť nesplní v posledný deň lehoty určenej vo výzve na plnenie. Od tohto dňa je možné od neho požadovať úroky z omeškania. V prejednávanej spore žalobca v konaní doposiaľ nepreukázal doručenie výzvy na plnenie žalovanému za sporné obdobie pred podaním žaloby. Preto za prvú výzvu na plnenie možno považovať až doručenie žaloby žalovanému dňa 05.03.2021 (čl. 26). Žalovaný teda mal plniť nasledujúci deň, t.j. 06.03.2021 a keďže tak neurobil (doposiaľ nebolo preukázané), dostal sa dňom nasledujúcim, t. j. 07.03.2021 do omeškania.

35. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok zrušil podľa ust. § 389 ods. 1 písm. c/ CSP a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom bude viazaný vyššie vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu a v ktorom rozhodne opätovne o trovách celého konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 1,3 CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu dovolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).